

AIŠKINUOSI KŪRINIO PRASMĘ TEKSTO SUPRATIMAS

1. Perskaityk tekstą.

Skėčio istorija

Skėtį sukūrė karštųjų kraštų gyventojai, norėdami apsaugoti nuo sivilinančios saulės. Iš pradžių skėčio konstrukcija buvo gana paprasta – puokštė palmės lapų, pritvirtintų prie ilgo pagaliai. Tačiau Kinijoje jau I tūkstantmetyje prieš Kristų buvo sukurtas skėtis, kurį buvo galima išskeisti ir suskleisti.

Gana greitai skėtis iš praktinio aksesuaro² tapo simboliniu. Kuo garbingesnis buvo žmogus, tuo daugiau skėčių jis turėjo. Tai natūralu – plataus ir didelio skėčio be tarnų būrio nepaneši. Turtingųjų skėčiai būdavo gaminami iš bambuko lazdelių: jų rėmus aptraukdavo šilku, o šilką išsiuvinėdavo aukso ir brangakmeniais. Na, o ne tokie turtingi žmonės turėjo paprastesnius skėčius – jų kupolas buvo gaminamas iš vaškuoto popieriaus.

Rytų išradimą įvertino ir Europos moterys. Turtingos damos skėčiais prisidengdavo nuo saulės. XVIII a. viduryje šis aksesuaras tapo prieinamas ir kitiems. Tie, kurie neturėjo tarnų, nešiojo lengvesnius skėčius, pagamintus iš me-

dinių plokštelių. Turtingesnieji didžiuodavosi dideliais prabangiai išpuoštais skėčiais su stipiniais² iš banginio ūsų. Kartais tokie skėčiai sverdavo net penkis kilogramus.

XVIII a. pradžioje skėtį prancūzai ėmė naudoti ne tik nuo saulės, bet ir nuo lietaus. Tačiau Anglijoje skėtis dar nebuvo tapęs nepakeičiamu lietingos šalies simboliu. Skėtį, kaip apsaugą nuo lietaus, Anglijoje išpopuliarino gydytojas Džonas Hanvėjus. Jis neturėjo nuosavo ekipažo², todėl nuo 1772 m. pas pacientus per lietų vykdavo su skėčiu rankose. XVIII a. pabaigoje anglų laikraščiuose buvo gausu skėčių reklamų.

Ž aksesuaras – pagalbiniis aprangos reikmuo
stipinas – šiame tekste: skėčio strypas
ekipažas – lengvas keleivinis vežimas

XIX a. pirmoje pusėje skėčiai vis dar buvo sunkūs ir nepatogūs. 1852 m. Samuelis Foksas užpatentavo² naują modelį. Jis sukonstravo skėtį iš lengvų plieninių stipinų.

1920 m. vokiečių Hansas Hauptas sukūrė skėčiui sustumiamą rankeną. Taip pamažu dideli skėčiai išėjo iš mados. Šiais laikais jie po truputį populiarėja, nes jų trūkumas – tik dydis. Visa kita – vien privalumai. Dideli skėčiai yra tvirtesni, ilgiau naudojami, greičiau išdžiūsta, žmonės juos rečiau pameta. Maži sustumiami skėčiai yra vieni populiariausių daiktų radinių biuruose visame pasaulyje.

Pagal užsienio spaudą parengė Jurgita Lūžaitė-Kajėnienė

Ž *patentuoti* – patvirtinti išradimą dokumentu

Atsakyk į klausimus ir atlik užduotis (remkis tekstu).

1.1. Kokie buvo pirmieji skėčiai?

1 t. ☐

- A. Pagaminti iš vaškuoto popieriaus.
- B. Tai buvo puokštė palmės lapų, pritvirtintų prie ilgo pagalia.
- C. Pagaminti iš bambuko lazdelių, kurių rėmai aptraukti šilku.
- D. Išsiuvinėti auksu ir brangakmeniais.

1.2. Kodėl pirmieji skėčiai buvo sukurti karštuose kraštuose?

1 t. ☐

- A. Nes norėjo apsisaugoti nuo lietaus.
- B. Nes norėjo apsisaugoti nuo vėjo.
- C. Nes norėjo apsisaugoti nuo saulės.
- D. Nes norėjo parodyti, kokie yra turtingi

1.3. Kur sukurtas pirmasis skėtis, kurį buvo galima išskleisti ir suskleisti?

1 t. ☐

- A. Anglijoje.
- B. Kinijoje.
- C. Prancūzijoje.
- D. Vokietijoje.

1.4. Tekste rašoma, kad ne tokie turtingi žmonės nešiojo paprastesnius ir lengvesnius skėčius. Kodėl? Atsakyk užbaigdamas sakinį.

1 t. ☐

Ne tokie turtingi žmonės nešiojo paprastesnius ir lengvesnius skėčius, nes dideli skėčiai buvo _____, o šie žmonės neturėjo _____ tokiems skėčiams nešti.

- 1.5. Seniau skėčiai buvo gaminami iš įvairių medžiagų ir visaip puošiami. 1 t. ☐
 Kokie skėčiai buvo turtingųjų, o kokie – ne tokių turtingų žmonių?
 Pažymėk ☒.

Skėčių apibūdinimai	Turtingų žmonių skėčiai	Neturtingų žmonių skėčiai
Dideli ir sunkūs		
Kupolas pagamintas iš vaškuoto popieriaus		
Rėmai aptraukti šilku		
Lengvesni		
Su stipiniais iš banginio ūsų		
Pagaminti iš medinių plokštelių		
Siuvinėti auksu ir brangakmeniais		

- 1.6. Kur skėčiai XVIII a. pradžioje pradėti naudoti ne tik nuo saulės, 1 t. ☐
 bet ir nuo lietaus?

A. Anglijoje. B. Prancūzijoje. C. Kinijoje. D. Vokietijoje.

- 1.7. Kokia Džono Hanvėjaus gyvenimo aplinkybė jam padėjo 1 t. ☐
 išpopuliarinti skėtį Anglijoje?

A. Jis labai mėgo savo skėtį puošti brangakmeniais.
 B. Jo skėtis buvo pagamintas iš vaškuoto popieriaus.
 C. Jis neturėjo keleivinio vežimo, todėl vyko su skėčiu rankose.
 D. Jis turėjo patį didžiausią skėtį Anglijoje.

- 1.8. Tekste rašoma: XVIII a. pabaigoje anglų laikraščiuose buvo gausu 1 t. ☐
 skėčių reklamų. Kaip manai, kas šiuo sakiniu norėta pasakyti?

A. Kad skėčiai tuomet jau buvo populiarūs.
 B. Kad skėčiai tuomet buvo labai brangūs.
 C. Kad skėčiai tuomet buvo retenybė.
 D. Kad skėčių tuomet niekas negamino.

1.9. Kuo svarbūs skēčiū istorijoje Samuelis Foksas ir Hansas Hauptas?

2 t. ☐

Samuelis Foksas	
Hansas Hauptas	

1.10. Kokių tikslų tokį tekstą rinktumėsi skaityti savarankiškai?

1 t. ☐

- A. Jeigu norėčiau išrinkti skėtį draugui.
- B. Jeigu norėčiau papasakoti savo skēčiū istoriją.
- C. Jeigu norėčiau sužinoti, kas sukūrė naujausią skėtį.
- D. Jeigu norėčiau sužinoti skēčio istoriją.

1.11. Kurį skėtį – didelį ar mažą sustumiamąjį – norėtum turėti? Pažymėk ☒. 1 t. ☐

Didelį skėtį		Mažą sustumiamąjį skėtį	
--------------	--	-------------------------	--

Paiškink, kodėl. Remkis tekstu.
